

הצעת מחקר – מיכל ישעיהו

תקציר

הגישה ההתפתחותית לבחירת מקצוע והתפתחות קריירה מדגישה את הרעיון לפיו הבחירות הלימודיות והתעסוקתיות של הפרט בשלבי חיים מתקדמים (בגרות צעירה ובגרות) קשורות למשימות התפתחותיות בשלבי חיים מוקדמים החל מגיל הגן (Super, Savickas, 1990; Super, 1996). בעשור האחרון גדלה ההתעניינות בנוגע להתפתחות קריירה בגילאי הילדות. חוקרים התייחסו לפער הקיים בין הידע העשיר והמתפתח בתחום התפתחות קריירה בגיל ההתבגרות והבגרות הצעירה לעומת המחסור בידע המתייחס להתפתחות קריירה בגילאי הילדות. מחסור זה בולט לנוכח ההבנה הקיימת כי להתבססותן של עמדות, תפיסות ואמונות בגילאי הילדות השפעה על תפקוד מקצועי בשלבי חיים מאוחרים יותר (Porfeli, Hartung, & Vondracek, 2008; Super, 1990). כלומר, ידע תיאורטי ואמפירי נוסף נדרש בהתייחס לשלב התפתחות הקריירה בגילאי הילדות.

כמענה למחסור תיאורטי זה יתמקד המחקר הנוכחי בשלוש מטרות מרכזיות -

המטרה הראשונה היא הגדרתם של מדדי התפתחות קריירה של ילדים בגילאי 10-12 תוך פירוט המטלות המצופות מילדים בגילאים אלו ותיקוף כלי מהימן ועדכני המאפשר הערכה של תפקוד במטלות. המודל המוצע יבחן שישה מדדי התפתחות קריירה בגיל הצעיר: אקספלורציה, ידע על עולם העבודה, דמויות מפתח, תפיסת עתיד, תחומי עניין ויכולת תכנון.

המטרה השנייה היא בחינת הקשרים בין תפקודם של הילדים במטלות אלו לבין תפקודם בזירות התפתחותיות אחרות - תפקוד אקדמי ומסוגלות עצמית בקבלת החלטות במעבר לחטיבת הביניים. המטרה השלישית של המחקר הנוכחי היא בחינת ההקשרים המשפחתיים בהם מתפתחים מדדי הקריירה בגיל ילדות. במסגרת מטרה זו יבחנו שלושה קדימונים של התפתחות קריירה בגילאי הילדות: התקשרות להורים, אינטראקציה תעסוקתית הורה-ילד ורגשות ההורים כלפי עבודתם.

המודל המוצע מחדש מבחינה תיאורטית בכמה היבטים: במודל המוצע קיימת הרחבה של הגדרת התפתחות קריירה בגיל בית ספר יסודי. הגדרה זו כוללת היבטים קוגניטיביים כמו גם להיבטים רגשיים ובחינת קדימונים משפחתיים שונים ותוצאות רלוונטיות מותאמות לשלב הצעיר. לבחינת מטרות המחקר יערך מחקר דו שלבי. מחקר חלוץ שמטרתו תיקוף כלי המחקר והתאמתם לתרבות הישראלית בקרב 150 ילדים בגילאי 10-12, ומחקר נוסף שיעריך את תקפותו של המודל באמצעות השתתפותם של כ-600 ילדים בגילאי 10-12 והוריהם שידגמו אקראית משלושה אזורים בארץ – דרום, מרכז וצפון.

ידע תיאורטי זה עשוי לשמש מצע חשוב להמשך התפתחותו של המחקר בתחום זה של התפתחות קריירה בגיל הצעיר, ולהרחיב את ההבנה בנוגע לתהליכים המשפיעים על מיומנויות קריירה מוקדמות בקרב תלמידי בית הספר היסודי. ידע זה עשוי גם להוות בסיס אמפירי מבוסס להתערבויות חינוכיות שמטרתן טיוב תהליכי התפתחות קריירה כבר מגיל בית הספר היסודי, ובכך להפחית עלויות רגשיות וכלכליות הקשורות עם התפתחות קריירה לא מיטבית.